

מבנה מערכת החינוך

תחומי האחריות של משרד החינוך קבועים בחוקי החינוך ששרת החינוך מופקדת על ביצועם, תקנות וצווים שהוצאו מכוחם והנחיות פנימיות (חוזר מנכ"ל). כמו כן קיימים מספר חוקים, שעליהם מופקדים שרים אחרים, אך לשרת החינוך ניתנות גם סמכויות בכל הקשור בחינוך, כגון: חוק רשות השידור בנוגע לטלוויזיה לימודית וחוק החניכות. את רשימת החוקים עם תיאור תחומי האחריות ופירוט התקנות והצווים, ניתן לראות באתר חוק חופש המידע -

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Hofesh/DeenVeHeshbon/2007/2007/ChukimShesaratHachinuchAchrait.htm>

מערכת החינוך בישראל כוללת בתוכה חינוך פורמלי וחינוך בלתי פורמלי. החינוך הפורמלי מורכב משלבי החינוך העיקריים הבאים: חינוך קדם-יסודי, חינוך יסודי, חינוך על-יסודי (חטיבת-ביניים וחטיבה עליונה), חינוך על-תיכוני והשכלה גבוהה. החינוך הבלתי פורמלי כולל פעולות בקרב החברה והנוער ובתחומי חינוך והשכלת מבוגרים.

החינוך הקדם-יסודי מטפל בגילאי 0-6.

הוא כולל את מערכת גני-הילדים שהקיפה בשנת תשס"ה 388,000 ילדים, בגילאי 2 עד 6 - בגנים עירוניים, ציבוריים ופרטיים, וכן במעונות יום. מתוכם 332,000 למדו בגני-ילדים ציבוריים. מספר הילדים בגני-הילדים הציבוריים הגיע ל-335,000 בתשס"ו.

הפניית תשומת הלב של מערכת החינוך לגילאים הצעירים ביותר היא תוצאה של התעניינות גדולה בבעיות ההתפתחות של הילד בגיל הרך מחד גיסא, ושל התלבטותה של החברה הישראלית בבעיות חברתיות מאידך גיסא. ההנחה של מערכת החינוך בתחום זה היא, שאם ברצוננו להבטיח לכל הילדים את התנאים ואת ההזדמנויות העשויים להגביר את סיכוייהם של הילדים להגיע לתפקוד יעיל ולהישגים אישיים, יש להקדים את חינוכם ככל שרק ניתן. מטרת החינוך לגיל הרך היא להניח תשתית חינוכית הכוללת פיתוח לשון וחשיבה, קידום יכולת למידה ויצירה וטיפוח של מיומנויות חברתיות. משרד החינוך נערך ליישום חוק לימוד חובה, הפוטר את ההורים מתשלום שכר לימוד לגילאי 3-4. בשנת תשס"ו מימנה המדינה 90% משכר הלימוד לכ-90,000 ילדים מהשכבות החלשות ביותר. ילדים אלה היוו כשליש מקבוצת הגיל.

בשנת 1968 הוחלט על ביצוע רפורמה שהייתה מיועדת לכל המערכת הבית-ספרית; המלצותיה כללו מעבר למבנה שש-שנתי בבית-הספר היסודי (א'-ו'), לחטיבת-ביניים בת שלוש שנים (ז'-ט') ולחטיבה עליונה בת שלוש שנים (י'-י"ב).

הרפורמה התבצעה בעיקרה בחינוך הרשמי.*

בחטיבות-הביניים למדו ב-2006 כ-73% מתלמידי ז'-ט', כאשר שאר התלמידים (27%) למדו על-פי מבנה החינוך הישן (יסודי: א'-ח', תיכון: ט'-י"ב).

הרפורמה כללה גם החלטה לשינוי לימוד החובה, שעד אז היה עד לכיתה ח', ונקבע כי יהיה עד לכיתה י' ועד בכלל - סך הכול 11 שנות לימוד חובה (כולל גן-הילדים). השינוי בחוק חל ב-1978.

שלב נוסף הוא החינוך העל-תיכוני וההשכלה הגבוהה.

במסגרת החינוך העל-תיכוני (הלא-אקדמי) כלולים מוסדות המקנים ידע והכשרה בתחומים רבים ומגוונים כגון בתחומי הטכנולוגיה, המינהל והאמנויות.

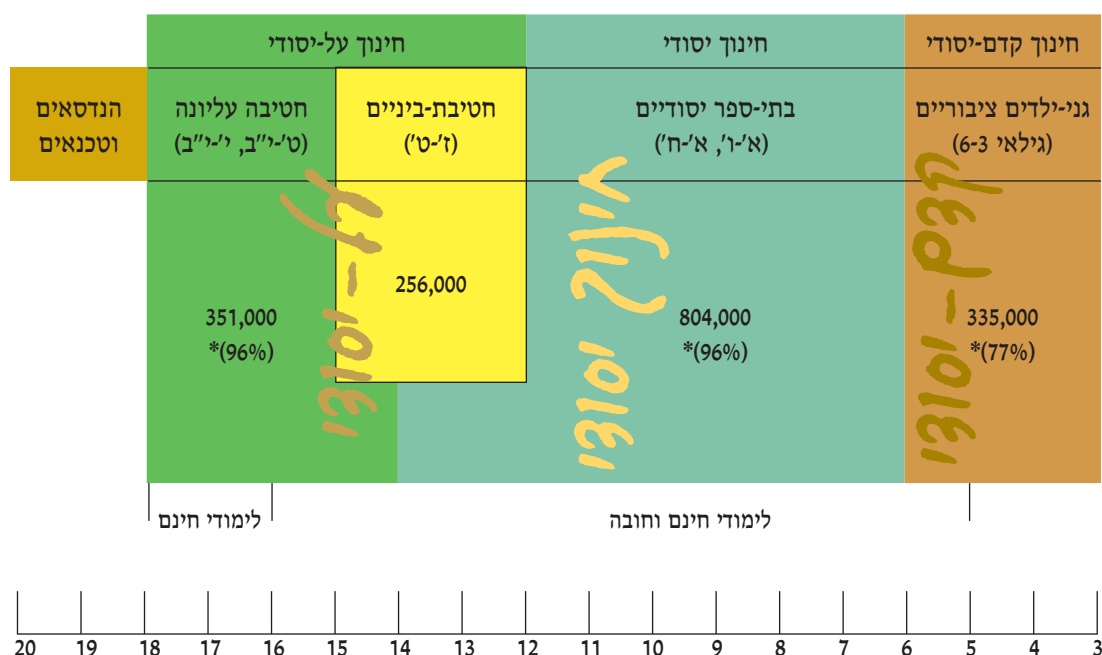
במסגרת ההשכלה הגבוהה האקדמית כלולות אוניברסיטאות, האוניברסיטה הפתוחה, מכללות אקדמיות (ובניהן גם מכללות להכשרת מורים).

בשלב חינוך זה למדו ב-2006 כ-300,000 סטודנטים.

* חינוך רשמי - מוסדות חינוך הם בבעלות המדינה ו/או הרשות המקומית והם פורסמו ברשומות כבתי-ספר רשמיים. במוסדות חינוך רשמיים ניתן חינוך ממלכתי וממלכתי-דתי.

מבנה מערכת החינוך, תשס"ו 2005/06

מקור: משרד החינוך, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס)

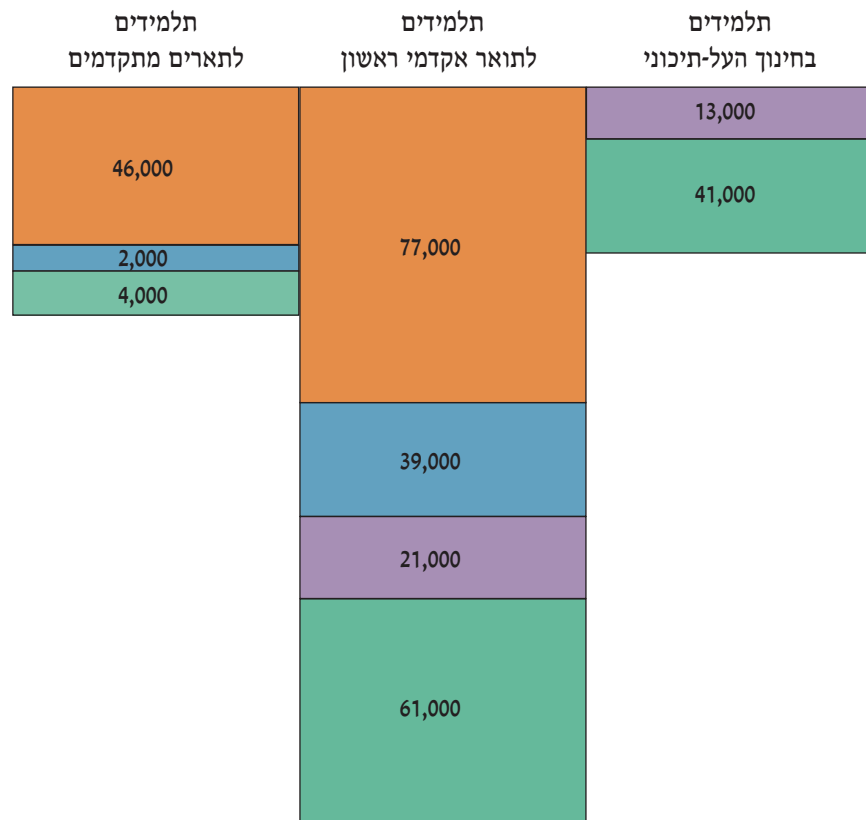
גרף זה מתייחס למבנה מערכת החינוך בתשס"ו (2005/06) מגני-ילדים ועד סיום החינוך העל-יסודי (בכלל זה כיתות י"ג-י"ד).

בשנה זו למדו במערכת החינוך (בפיקוח משרד החינוך) כ-1,745,000 תלמידים - מגני-ילדים ועד לסיום החינוך העל-יסודי.

* הנתונים המספריים מתייחסים לתלמידים שבמוסדות בפיקוח משרד החינוך. האחוזים בסוגריים מתייחסים לאחוז הילמידה מקבוצת הגיל. בחינוך הקדם-יסודי - 77% מגילאי 3-5. בחינוך היסודי - 96% מגילאי 6-13. בחינוך העל-יסודי 96% מגילאי 14-17. בחינוך העל-יסודי אחוז הלומדים כולל תלמידים במוסדות שבפיקוח משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

החינוך העל-תיכוני וההשכלה הגבוהה, תשס"ו 2005/06

מקור: עיבוד מנתוני הלמ"ס

- אוניברסיטאות
- אוניברסיטה פתוחה
- מוסדות להכשרת מורים
- מכללות ומוסדות על-תיכוניים

גרף זה מתייחס למבנה החינוך העל-תיכוני וההשכלה הגבוהה האקדמית - הכולל תלמידים הלומדים לקבלת תארים אקדמיים.

בתשס"ו למדו למעלה מ-300,000 סטודנטים במסגרות השונות של החינוך העל-תיכוני וההשכלה הגבוהה. כ-40% למדו באוניברסיטאות.

מבנה משרד החינוך

נכון ליום 1.7.2007

המועצה
להשכלה גבוהה

שרת
החינוך

מנהל
כללי

יחידות סמך

הטלוויזיה החינוכית
הישראלית

מינהל לחינוך התיישבותי
ועליית הנוער

סמנכ"ל בכיר
למינהל ולמשאבי אנוש

- משמעת, נהלים ובקרה
- אגף תיאום ויזום פעולות פדגוגיות
- אגף א' - משאבי אנוש
- אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית
- אגף בכיר - תפעול מוסדות תורניים
- אגף א' - נכסים, משק ופרסומים
- אגף א' - קשרי חוץ ואונסקו
- אגף תלונות ופניות הציבור
- אגף זהירות בדרכים
- תחום קידום סגל בכיר והדרכה
- תחום הנדסת תעשייה וניהול
- איכות ומצוינות
- קו פתוח לתלמידים
- קמ"ט ארכיאולוגיה י"ש

י"ר
המזכירות
הפדגוגית

- אגף המפמ"רים
- אגף לחינוך במגזר הערבי
- ממונה חינוך במגזר הדרוזי
- ממונה חינוך במגזר הבדואי
- אגף תכנון ופיתוח תוכניות לימודים

מינהל
הכשרה,
השתלמות
והדרכת
עובדי
הוראה

- אגף א' - הכשרת עובדי הוראה
- אגף השתלמות והדרכת עובדי הוראה
- אגף מרכזים לפיתוח סגלי הוראה

חשב בכיר

- סגני חשב
- תחום שכר פקידים ומפקחים
- תחום מערכת תשלומים
- תחום ביקורת כספים וחשבונות
- גזברים במחוזות

מינהל הפיתוח

- סגן מנהל (מיפוי)
- אגף א' - הצטיינות והסעות
- אגף בינוי ותקצוב

מינהל פדגוגי

- אגף לחינוך קדם-יסודי
- אגף לחינוך יסודי
- אגף לחינוך על-יסודי
- אגף א' - ארגון לימודים
- אגף א' - בחינות
- אגף א' - שירות פסיכולוגי ייעוצי
- אגף ארגון מוסדות חינוך (יסודיים)
- אגף שירותי חינוך ורווחה
- אגף חינוך מיוחד
- אגף קליטת תלמידים עולים

מינהל למדע
ולטכנולוגיה

- סגן מנהל (חשמל ואלקטרוניקה)
- תחום מדעים
- תחום מחשבים
- תחום טכנולוגיה

מינהל
החינוך
הדתי

- מפקח ארצי - חינוך קדם-יסודי
- מפקח ארצי - חינוך יסודי
- מפקח ארצי - חינוך על-יסודי

מינהל
חברה ונוער

- סגן מנהל (תכנים ותכניות, הכשרה וחינוך חברתי)
- תחום נוער וקהילה
- תחום קידום נוער והיל"ה
- תחום של"ח
- מינהלת טיולים ולמידה חוץ
- בית-ספרית

מינהל
כלכלה ותקציבים

- אגף בכיר - כלכלה ותקציבים
- תחום מתודולוגיה ותכניות עבודה
- תחום תקציב מוניציפלי
- תחום תקצוב חינוך פורמלי
- תחום תקצוב חינוך לא פורמלי
- תחום כלכלה וסטטיסטיקה

מינהל תקשוב
ומערכות מידע

- סגן מנהל תשתיות ומסדי הפעלה
- חטיבות
- יישומי שכר וכא"ב
- שירות למחוזות
- יישומי ניהול ותקשוב בחינוך
- תשתיות ותקשורת
- תפעול וייצור
- תכנון אסטרטגי
- יישומים בחינוך
- יישומי פיתוח

מדען ראשי

דובר

יועץ משפטי

אגף א' -

ביקורת פנימית

הרשות הארצית למדידה ולהערכה

מחוז ירושלים

מנח"י

מחוז הדרום

מחוז תל-אביב

מחוז המרכז

מחוז חיפה

מחוז הצפון

חינוך מוכר שאינו רשמי